প্ৰতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ত

ফৌজদাৰী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ

২০০৭ চনৰ ফৌজদাৰী আপীল নং ১৫৫১

সুবোধ নাথ আৰু আন এজন ..... আপীলকাৰীসকল

বনাম

ত্ৰিপুৰা ৰাজ্য .....প্ৰতিপক্ষ

ৰায়

ন্যায়াধীশ এ. কে. পাটনায়ক

২০০৪ চনৰ ২২ নং ফৌজদাৰী আপীলত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ০৮/০৬/২০০৫ তাৰিখৰ ৰায়দানৰ বিৰুদ্ধে সংবিধানৰ ১৩৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত বিশেষ অনুমতিৰ জৰিয়তে এই আবেদন দাখিল কৰা হৈছে।

২. তথ্যসমূহ অতি চমুকৈ হ'ল যে ০৯.১০.১৯৯৮ তাৰিখে আশুতোষে নিজৰ গৰুবোৰ চৰাবলৈ লৈ গৈছিল যদিও আন্ধাৰ নোহোৱালৈকে ঘৰলৈ উভতি অহা নাছিল আৰু তেওঁৰ সম্পৰ্কীয় ভাতৃ কৃপেশ আৰু আন কেইজনমান লোকে আশুতোষক বিচাৰিছিল যদিও তেওঁক বিচাৰি নাপালে। পিছদিনা (১০.১০.১৯৯৮) পুৱা প্ৰায় ৮.৩০ বজাত তেওঁ পুনৰ আশুতোষক বিচাৰি ওলাই যায় আৰু আঘাতেৰে সৈতে তেওঁৰ মৃতদেহটো নালীয়া টিলাৰ এখন জংঘলত পৰি থকা দেখা পায়। তাৰ পিছত কৃপেশে পানীসাগৰ থানাত এজাহাৰ দাখিল কৰে আৰু আৰক্ষীয়ে এটা গোচৰ পঞ্জীয়ন কৰি মৃতকৰ মৃতদেহৰ ওপৰত চুৰৎহাল কৰে। গোচৰটোৰ তদন্তৰ সময়ত আৰক্ষীয়ে কাচাৰ জিলাৰ আশুতোষ আৰু কৃপেশৰ অধীনত শ্ৰমিক হিচাপে কাম কৰা প্ৰণজিতক আটক কৰি ধৰ্মনগৰলৈ আনে আৰু জেৰাৰ সময়ত প্ৰণজিতে প্ৰকাশ কৰে যে

আশুতোষক আপীলকাৰী দুজনে হত্যা কৰিছে। ১৯৭৩ চনৰ ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইনৰ ১৬৪ নং ধাৰাত (চমুকৈ "ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি") প্ৰণজিতৰ জবানবন্দীও লিপিবদ্ধ কৰা হৈছিল আৰু তদন্ত সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পিছত আৰক্ষীয়ে আপীলকাৰীসকলৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগনামা দাখিল কৰিছিল।

৩. বিচাৰ প্ৰক্ৰিয়াত গোচৰীয়া পক্ষই মুঠ ১৯ জন সাক্ষীক সাক্ষ্য পৰীক্ষা কৰে। গোচৰীয়া কৃপেশক পি.ডব্লিউ. ১ হিচাপে পৰীক্ষা কৰা হৈছিল, প্ৰণজিতৰ জ্যেষ্ঠ ভাতৃ পটালক পি.ডব্লিউ. ২ হিচাপে পৰীক্ষা কৰা হৈছিল আৰু তেওঁ উল্লেখ কৰিছিল যে পি.ডব্লিউ. ১৩-য়ে তেওঁৰ আগত প্ৰকাশ কৰিছিল যে আপীলকাৰীসকলে মৃতকক কুঠাৰ আৰু লাঠিৰে আক্ৰমণ কৰিছিল। প্ৰণজিতক পি.ডব্লিউ. ১৩ হিচাপে পৰীক্ষা কৰা হৈছিল আৰু তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ মৃতকৰ সৈতে নলীয়া টিলাত গৰু চৰাবলৈ গৈছিল আৰু ১ নং আপীলকাৰীয়ে মৃতকক কুঠাৰেৰে ঘাপ মাৰি আঘাত কৰাৰ বিপৰীতে ২ নং আপীলকাৰীয়ে তেওঁক লাঠিৰে আঘাত কৰিছিল। আপীলকাৰীসকলে নিজৰ প্ৰতিৰক্ষাৰ বাবে কোনো প্ৰমাণ দাখিল কৰা নাছিল। বিচাৰ আদালতে ভাৰতীয় দণ্ডবিধি, ১৮৬০ (চমুকৈ "ভাৰতীয় দণ্ডবিধি")-ৰ ধাৰা ৩৪-ৰ সৈতে পঢ়া ধাৰা ৩০২-ৰ অধীনত আপীলকাৰীসকলক দোষী সাব্যস্ত কৰে আৰু তেওঁলোকক আজীৱন কাৰাদণ্ড আৰু ৫০০০/- টকাৰ জৰিমনা আৰু উল্লেখিত বিধানত আকৌ এক বছৰৰ বাবে কাৰাদণ্ড বিহা হয়। আপীলকাৰীসকলে উচ্চ ন্যায়ালয়ত ২০০৪ চনৰ ২২ নং ফৌজদাৰী আপীল দাখিল কৰে, কিন্তু বিবাদিত ৰায়দানৰ দ্বাৰা উচ্চ ন্যায়ালয়ে দোষী সাব্যস্তকৰণ আৰু শাস্তি বজাই ৰাখি আপীল খাৰিজ কৰে।

৪. আপীলকাৰীসকলৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী ললিত চৌহানে দাখিল কৰে যে ০৯.১০.১৯৯৮ তাৰিখে যেতিয়া অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ অভিযোগ উত্থাপন হৈছিল, তেতিয়া আপীলকাৰী নং ২, পৰিতোষৰ বয়স ১৮ বছৰতকৈ কম আছিল আৰু সেয়েহে তেওঁ নাবালক

ন্যায় (শিশুৰ যত্ন আৰু সুৰক্ষা) আইন, ২০০০ (চমুকৈ "২০০০ চনৰ আইন")ৰ ধাৰা ২(কে)ৰ অৰ্থৰ ভিতৰত নাবালক আছিল। তেওঁ ত্ৰিপুৰা (এন)-ৰ ধৰ্মনগৰস্থিত পশ্চিম বিলথাই এছ. বি. বিদ্যালয়ৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষকে জাৰি কৰা প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ প্ৰমাণপত্ৰৰ প্ৰতিলিপিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ২ নং আপীলকাৰীৰ জন্ম তাৰিখ ২৮.০৫.১৯৮৩ বুলি দেখুৱাইছিল। তেওঁ দাবী কৰে যে সেই অনুসৰি অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ তাৰিখ ০৯.১০.১৯৯৮ তাৰিখে তেওঁৰ বয়স প্ৰায় ১৬ বছৰ আছিল। তেওঁ কৈছিল যে বিচাৰ আদালত আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে অৱশ্যে মতামত লৈছিল যে ২০০০ আইনখনৰ বিধানসমূহ ০৯.১০.১৯৯৮ তাৰিখে সংঘটিত অপৰাধৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহ'ব আৰু ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে নাবালক ন্যায় আইন, ১৯৮৬ (চমুকৈ "১৯৮৬ আইন")-ৰ বিধানসমূহ প্ৰযোজ্য হ'ব আৰু ১৯৮৬ চনৰ আইনৰ অধীনত কেৱল অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ সময়ত ১৬ বছৰৰ তলৰ বুলি দেখুওৱা ব্যক্তিজনহে নাবালক আৰু সন্তোষজনকভাৱে প্ৰমাণিত হৈছিল যে অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ তাৰিখত আপীলকাৰী নং ২-ৰ বয়স ১৬ বছৰ আছিল। তেওঁ দাবী কৰে যে *হৰি ৰাম বনাম ৰাজস্থান চৰকাৰ আৰু আন এজন* [(২০০৯) ১৩ এছ.চি.চি. ২১১] গোচৰত এই আদালতে মত পোষণ কৰিছে যে অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ তাৰিখত ১৮ বছৰ বয়সৰ তলৰ সকলো ব্যক্তিক ২০০০ চনৰ সংশোধনী আইনৰ দ্বাৰা সংশোধিত ২০০০ চনৰ আইনৰ অধীনত নাবালক হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব। তেওঁ দাবী কৰে যে, সেয়েহে, আপীলকাৰী নং ২-ৰ আপীল মঞ্জুৰ কৰিব লাগিব আৰু আপীলকাৰী নং ২-ৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায়টো বাতিল কৰিব লাগিব।

৫. ১ নং আপীলকাৰীৰ আবেদনৰ সন্দৰ্ভত চৌহান ডাঙৰীয়াই কয় যে তেওঁৰ দোষী সাব্যস্ত হোৱাটো পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ একমাত্ৰ সাক্ষ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে, কিন্তু পি.ডব্লিউ. ১৩-ক বিশ্বাস কৰা উচিত নাছিল কাৰণ তেওঁ শ্ৰমিক হিচাপে কাম কৰি থকা উত্তৰ ত্ৰিপুৰা জিলাৰ ঘটনাস্থলীৰ পৰা কাছাৰ জিলালৈ পলাই গৈছিল আৰু সেয়েহে তেওঁ এজন সন্দেহযুক্ত ব্যক্তি

আছিল। তেওঁ বদ্ৰী বনাম ৰাজস্থান চৰকাৰ [(১৯৭৬) ১ এছ চি চি ৪৪২] গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ উদ্ধৃতি দিছিল য’ত এই সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে যে এজন সাক্ষীৰ ক্ষেত্ৰত যিজন সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্ভৰযোগ্য বা সম্পূৰ্ণৰূপে অনিৰ্ভৰযোগ্যও নহয়, আদালতে সাৱধান হ’ব লাগিব আৰু প্ৰত্যক্ষ বা পৰিস্থিতিগত নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষ্যৰ দ্বাৰা বস্তুগত বিৱৰণৰ সমৰ্থন বিচাৰিব লাগিব। তেওঁ *লাল্লু মাঞ্জী আৰু আন এজন বনাম ঝাৰখণ্ড ৰাজ্য* (এ.আই.আৰ ২০০৩ এছ.চি. ৮৫৪)- গোচৰৰ ওপৰতো নিৰ্ভৰ কৰিছিল য’ত একেদৰে প্ৰমাণ সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্ভৰযোগ্য বা সম্পূৰ্ণৰূপে অনিৰ্ভৰযোগ্য নাছিল তাত সমৰ্থন বিচৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাক পুনৰ গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল।

৬. তাৰ পিছত চৌহান ডাঙৰীয়াই পি.ডব্লিউ. ২ আৰু পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ সাক্ষ্যত কিছুমান অসামঞ্জস্যতা আঙুলিয়াই দিয়ে। তেওঁ আঙুলিয়াই দিয়ে যে পি.ডব্লিউ. ২-এ তেওঁৰ সাক্ষ্যত উল্লেখ কৰিছে যে পি.ডব্লিউ. ১৩-ই তেওঁক জনাইছিল যে আপীলকাৰী নং ১ (সুবোধ)-এ তেওঁক বাধা দিছিল আৰু তেওঁ মৃতকক কুঠাৰেৰে আঘাত কৰিছিল বুলি কাৰো আগত প্ৰকাশ নকৰিবলৈ ভাবুকি দিছিল। পি.ডব্লিউ. ১৩-এ, আনহাতে, কোৱা নাই যে আপীলকাৰী নং ১ (সুবোধ)-এ তেওঁক বাধা দিছিল আৰু ভাবুকি দিছিল, বৰঞ্চ তেওঁ কেৱল কয় যে পি.ডব্লিউ. ২ (পাৰিতোষ)-এ তেওঁৰ পিছত দৌৰিছিল। তেওঁ পি.ডব্লিউ. ১ আৰু পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ সাক্ষ্যত থকা অসামঞ্জস্যৰ কথাও উল্লেখ কৰে। তেওঁ দাবী কৰে যে যদিও পি.ডব্লিউ. ১-এ উল্লেখ কৰিছে যে পি.ডব্লিউ. ১৩-এ মৃতকক বিচাৰি তেওঁৰ লগত গৈছিল, পি.ডব্লিউ. ১৩-এ উল্লেখ কৰিছিল যে তেওঁ মৃতকৰ মৃতদেহ বিচাৰি পি.ডব্লিউ. ১-ৰ লগত কেতিয়াও যোৱা নাছিল। তেওঁ পি.ডব্লিউ. ২ আৰু পি.ডব্লিউ. ১৯, তদন্তকাৰী বিষয়াৰ সাক্ষ্যত থকা কিছুমান অসামঞ্জস্যৰ কথাও উল্লেখ কৰে। অৱশেষত তেওঁ কয় যে এই গোচৰত আপীলকাৰীসকলে মৃতকক হত্যা কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰা অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰসমূহ উদ্ধাৰ কৰা হোৱা নাই আৰু মৃতকক হত্যা কৰাৰ

আপীলকাৰীসকলৰ কোনো উদ্দেশ্য প্ৰমাণিত হোৱা নাই। তেওঁ যুক্তি আগবঢ়ায় যে এইটো এটা স্পষ্ট গোচৰ য'ত আপীলকাৰীসকলক ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০২ আৰু ধাৰা ৩৪-ৰ অধীনত কৰা অভিযোগৰ পৰা মুক্ত কৰা উচিত আছিল।

৭. উত্তৰস্বৰূপে ত্ৰিপুৰাৰ ৰাজ্যৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰীযুত ঋতুৰজ বিশ্বাসে *প্ৰতাপ সিং বনাম ঝাৰখণ্ড ৰাজ্য আৰু অন্যান্য* [(২০০৫) ৩ এছ.চি.চি. ৫৫১] গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যুক্তি আগবঢ়ায় যে ২ নং আপীলকাৰী ২০০০ চনৰ আইনৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত নাছিল আৰু অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ সময়ত তেওঁৰ বয়স ১৬ বছৰতকৈ অধিক হোৱা হেতুকে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৩৪ নং ধাৰাৰ সৈতে ধাৰা ৩০২-ৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে শাস্তি পোৱাৰ বাবে দায়বদ্ধ আছিল। তেওঁ যুক্তি আগবঢ়ায় যে, সেয়েহে, এই আদালতে বিচাৰ আদালতৰ লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দ্বাৰা ২ নং আপীলকাৰীক দোষী সাব্যস্ত কৰাত বাধা দিব নালাগে কেৱল এই ভিত্তিত যে তেওঁ ২০০০ আইনৰ সুবিধা লাভ কৰাৰ অধিকাৰী আছিল।

৮. ১ নং আপীলকাৰীৰ সন্দৰ্ভত বিশ্বাস ডাঙৰীয়াই কয় যে আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই দাবী কৰা মতে মৃতকক যি অস্ত্ৰৰে হত্যা কৰিছিল সেই অস্ত্ৰ উদ্ধাৰ কৰা হোৱা নাই। তেওঁ পি.ডব্লিউ. ১৯, তদন্তকাৰী বিষয়াৰ সাক্ষ্যৰ লগতে পি.ডব্লিউ. ২-ৰ সাক্ষ্যৰ কথা উল্লেখ কৰি কয় যে আপীলকাৰীসকলে প্ৰকাশ কৰা তথ্য অনুসৰি মৃতকৰ মূৰৰ বাওঁফালে দুফুট দূৰত তিনি ফুট দৈৰ্ঘ্যৰ এডাল তেজৰ দাগ থকা কাঠৰ লাঠি, মৃতকৰ মূৰ পৰি থকা ঠাইৰ ওচৰতে প্ৰায় আঢ়ৈ ফুট দৈৰ্ঘ্যৰ কাঠৰ লাঠি আৰু মৃতকৰ মূৰ পৰি থকা ঠাইৰ পৰা সোঁফালে দুফুট দূৰত্বত এটা টাক্কল দা উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। বিশ্বাস ডাঙৰীয়াই কয় যে পি.ডব্লিউ. ১৩-এ স্পষ্টকৈ উল্লেখ কৰিছিল যে ঘটনাৰ তাৰিখত তেওঁ আৰু মৃতকে আবেলি প্ৰায় ২:০০ বজাত ৰবৰ বাগিচাত গৰু চৰাবলৈ গৈছিল আৰু প্ৰায় ৪:০০ বজাত আপীলকাৰীসকল তালৈ গৈছিল আৰু

তেওঁলোক এখন কুঠাৰ, লাঠি আৰু বন্দুকেৰে সজ্জিত আছিল আৰু যে ১ নং আপীলকাৰীয়ে মৃতকক কুঠাৰেৰে আঘাত কৰাৰ সময়ত ২ নং আপীলকাৰীয়ে তেওঁক লাঠিৰে আক্ৰমণ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু তাৰ পিছত ১ নং আপীলকাৰীয়ে জংঘলৰ পৰা এটা বন্দুক লৈ মৃতকক গুলীয়াইছিল। তেওঁ দাবী কৰে যে পি.ডব্লিউ. ১৩-এ আদালতত দিয়া বক্তব্য কিছু পৰিমাণে পি.ডব্লিউ. ৬-ৰ সাক্ষ্যৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত, য'ত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনাৰ তাৰিখত প্ৰায় ১.৩০ বজাত তেওঁ মৃতক আৰু আপীলকাৰীসকলক নালিয়া টিলাত গৰু চৰা দেখিছিল। তেওঁ দাবী কৰে যে পি.ডব্লিউ. ৬-এ আদালতত আপীলকাৰীসকলক চিনাক্ত কৰিছিল। তেওঁ *সুৰেশ চন্দ্ৰ বাহৰী, আদি বনাম বিহাৰ চৰকাৰ* (এ.আই.আৰ. ১৯৯৪ ২৪২০) গোচৰত এই আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ উদ্ধৃতি দিয়ে য'ত কোৱা হৈছে যে যেতিয়া অভিযুক্তই কৰা স্বীকাৰোক্তিমূলক জবানবন্দী অপৰাধ নিশ্চিতকাৰী সামগ্ৰী উদ্ধাৰ কৰি নিশ্চিত কৰা হয়, তেতিয়া প্ৰকাশ কৰা জবানবন্দী সত্য বুলি বিশ্বাস কৰাৰ কাৰণ আছে আৰু সেই পক্ষত দিয়া প্ৰমাণবোৰো বিশ্বাসযোগ্য।

৯. আমি ২ নং আপীলকাৰীৰ আপীলৰ সন্দৰ্ভত পক্ষসমূহৰ বিদ্বান অধিবক্তাৰ যুক্তি বিবেচনা কৰিছো আৰু আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবাদিত ৰায়দানৰ ২৮ নং দফাত ৰায় দিছে যে পৰিতোষ (২ নং আপীলকাৰী)-ৰ বয়স উক্ত ঘটনাৰ সময়ত, অৰ্থাৎ ০৯.১০.১৯৯৮ তাৰিখে, সন্তোষজনকভাৱে ১৬ বছৰ বুলি দেখুওৱা হৈছে আৰু ১৯৮৬ চনৰ আইনৰ অধীনত তেওঁ নাবালক নাছিল। ২ নং আপীলকাৰীৰ আপীলত আমি সিদ্ধান্ত ল'বলগীয়া প্ৰশ্নসমূহ হ'ল যে ২ নং আপীলকাৰীয়ে ২০০০ চনৰ আইনত সংজ্ঞায়িত কৰা অনুসৰি তেওঁ নাবালক আছিল বুলি দাবী কৰাৰ অধিকাৰ আছিল নেকি, আৰু সময়ে সময়ে সংশোধন কৰা অনুসৰি আৰু ইয়াৰ অধীনত নিৰ্মিত নিয়ম অনুসৰি, ২০০০ চনৰ আইনৰ বিধান অনুসৰি

নাবালক স্থিতিৰ দাবীৰ সিদ্ধান্ত ল'ব লাগিব নেকি। এই প্ৰশ্নসমূহ সিদ্ধান্ত ল'বলৈ প্ৰাসংগিক ২০০০ চনৰ আইনৰ ধাৰা ৭এ আৰু ২০ তলত উদ্ধৃত কৰা হৈছে:

> "ধাৰা ৭এ। **যিকোনো আদালতৰ সন্মুখত নাবালকাৱস্থাৰ দাবী উত্থাপন হ'লে মানি চলিবলগীয়া পদ্ধতি**। - (১) যেতিয়াই কোনো আদালত বা আদালতৰ সন্মুখত নাবালকাৱস্থাৰ দাবী উত্থাপন কৰা হয় আৰু অভিযুক্ত ব্যক্তিজন অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ তাৰিখত নাবালক আছিল বুলি আদালতৰ মতামত থাকে, তেতিয়াই আদালতে তদন্ত কৰিব লাগিব, প্ৰয়োজনীয় প্ৰমাণ ল'ব লাগিব (কিন্তু শপতনামা নহয়) যাতে এনে ব্যক্তিৰ বয়স নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা যায়, আৰু তেওঁৰ বয়স যিমান পাৰি সঠিককৈ উল্লেখ ব্যক্তিজন নাবালক বা শিশু হয় নে নহয় সেই তথ্যৰ ফলাফল লিপিবদ্ধ কৰিব লাগিব:
>
> লগতে, যিকোনো আদালতৰ সন্মুখত নাবালকাৱস্থাৰ দাবী উত্থাপন কৰিব পাৰি আৰু ইয়াক যিকোনো পৰ্যায়ত স্বীকৃতি দিয়া হ'ব, আনকি গোচৰটো চূড়ান্ত নিষ্পত্তি হোৱাৰ পিছতো, আৰু এনে দাবী এই আইনত থকা বিধান আৰু ইয়াৰ অধীনত নিৰ্মিত নিয়মৰ ভিত্তিত নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব, যদিও নাবালকজনৰ নাবালকাৱস্থা এই আইন আৰম্ভ হোৱাৰ তাৰিখত বা ইয়াৰ আগতেই শেষ হয়।
>
> (২) যদি আদালতে উপ-ধাৰা (১)-ৰ অধীনত অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ তাৰিখত কোনো ব্যক্তিক নাবালক বুলি বিবেচনা কৰে, তেন্তে উপযুক্ত আদেশ প্ৰদানৰ বাবে কিশোৰজনক ব'ৰ্ডলৈ প্ৰেৰণ কৰিব লাগিব আৰু আদালতে যদি কোনো শাস্তি প্ৰদান কৰিছে, সেয়া প্ৰভাৱহীন বুলি গণ্য কৰা হ'ব।
>
> ধাৰা ২০। **বিচাৰাধীন গোচৰসমূহৰ সন্দৰ্ভত বিশেষ ব্যৱস্থা**। - এই আইনত উল্লেখ কৰা যিকোনো কথাৰ সত্ত্বেও, এই আইনখন কোনো এলেকাত বলবৎ হোৱা তাৰিখত, এজন নাবালকৰ ক্ষেত্ৰত সেই এলেকাত যিকোনো আদালতত কোনো গোচৰ বিচাৰাধীন হৈ থাকিলে সেই আদালতত সেই গোচৰৰ সকলো কাৰ্যবিধি এইদৰে অব্যাহত থাকিব যেন আইনখন গৃহীতেই হোৱা নাই আৰু যদি আদালতে নাবালকজনে অপৰাধ সংঘটিত কৰিছে বুলি প্ৰমাণ পায়, তেন্তে ই এই তথ্য লিপিবদ্ধ কৰিব আৰু নাবালকৰ সন্দৰ্ভত কোনো শাস্তি প্ৰদান কৰাৰ পৰিৱৰ্তে, নাবালকক ব'ৰ্ডলৈ প্ৰেৰণ কৰিব যিয়ে এই আইনৰ বিধান অনুসৰি সেই নাবালকৰ সন্দৰ্ভত আদেশ জাৰি কৰিব

এইভাৱে যেন এই আইনৰ অধীনত তদন্তত এইটো প্ৰমাণিত হৈছে যে নাবালকে অপৰাধ সংঘটিত কৰিছে।

অৱশ্যে, ব'ৰ্ডে আদেশত উল্লেখ কৰা যিকোনো পৰ্যাপ্ত আৰু বিশেষ কাৰণত গোচৰটো পুনৰীক্ষণ কৰিব পাৰে আৰু এনে নাবালকৰ স্বাৰ্থত উপযুক্ত আদেশ প্ৰদান কৰিব পাৰে।

ব্যাখ্যা — যিকোনো আদালতত আইনখনৰ সৈতে সংঘাতত থকা নাবালকৰ সন্দৰ্ভত বিচাৰ, পুনৰীক্ষণ, আপীল বা আন যিকোনো অপৰাধমূলক কাৰ্য্যবিধিকে ধৰি বাকী থকা সকলো গোচৰত, এনে নাবালকৰ নাবালকাৱস্থা নিৰ্ণয় ধাৰা ২-ৰ দফা (১)-ৰ অধীনত কৰা হ'ব, যদিও নাবালকজন এই আইনখন আৰম্ভ হোৱাৰ তাৰিখৰ পৰা বা ইয়াৰ আগতে তেনেকুৱা নাবালক হৈ নাথাকে আৰু এই আইনৰ বিধানসমূহ প্ৰযোজ্য হ'ব যেন সকলো উদ্দেশ্যৰ বাবে আৰু সকলো বস্তুগত সময়ত, যেতিয়া অভিযোগ কৰা অপৰাধ সংঘটিত কৰা হৈছিল, উক্ত বিধানসমূহ বলবৎ আছিল।"

১০. ওপৰত উল্লেখ কৰা ধাৰা ৭এ আৰু ওপৰোক্ত ধাৰা ২০-ৰ বিশেষ নিবন্ধ আৰু ব্যাখ্যা ২২.০৮.২০০৬ তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱা ২০০৬ চনৰ সংশোধনী আইনৰ দ্বাৰা সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছিল আৰু ধাৰা ৭এ আৰু ধাৰা ২০-ৰ বিশেষ নিবন্ধ আৰু ব্যাখ্যা সন্নিৱিষ্ট কৰাৰ আগতে, এই আদালতে বিশ্বাস ডাঙৰীয়াৰ দ্বাৰা উদ্ধৃত *প্ৰতাপ সিং বনাম ঝাৰখণ্ড চৰকাৰ আৰু অন্যান্য* (উপৰোক্ত) গোচৰত ১২.০২.২০০৫ তাৰিখে ৰায় প্ৰদান কৰে। এই আদালতে *প্ৰতাপ সিং বনাম ঝাৰখণ্ড ৰাজ্য আৰু অন্যান্য* (উপৰোক্ত) গোচৰত দিয়া ৰায়, সেয়েহে, এই গোচৰটোৰ সিদ্ধান্ত লোৱাত কোনো সহায়ক নহয়। ২০০০ চনৰ আইনত ধাৰা ৭এ আৰু ধাৰা ২০-ৰ বিশেষ নিবন্ধ আৰু ব্যাখ্যা অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ পিছত এই আদালতে *হৰি ৰাম বনাম ৰাজস্থান ৰাজ্য আৰু অন্যান্য* (উপৰোক্ত) গোচৰত ৰায়দান কৰে। এই গোচৰৰ তথ্য আছিল যে অভিযুক্তই ৩০.১১.১৯৯ তাৰিখে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ১৪৮, ৩০২, ১৪৯, ৩২৫/১৪৯ আৰু ৩২৩/১৪৯-ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰিছিল। অভিযুক্তৰ জন্মৰ তাৰিখ আছিল ১৭.১০.১৯৮২। চিকিৎসা ব'ৰ্ডে চলোৱা অভিযুক্তৰ চিকিৎসা পৰীক্ষাত ৩০.১১.১৯৯৮ তাৰিখে

অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ সময়ত তেওঁৰ বয়স ১৬-১৭ বছৰৰ ভিতৰত বুলি ইংগিত দিয়া হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিছিল যে ঘটনাৰ তাৰিখত অভিযুক্তৰ বয়স প্ৰায় ১৬ বছৰ আছিল আৰু ২০০০ আইনৰ অধীনত নাবালক নাছিল আৰু ২০০০ আইনৰ বিধানসমূহ, সেয়েহে, তেওঁৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। এই আদালতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আদেশ বাতিল কৰি ৰায় দিয়ে যে অভিযুক্তই অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ তাৰিখত ১৮ বছৰ বয়সত উপনীত হোৱা নাই আৰু ২০০০ চনৰ আইনৰ সুবিধা লাভ কৰাৰ অধিকাৰী, যেন ২০০০ চনৰ আইনখনৰ ধাৰা ২(কে)ৰ বিধানসমূহ ২০০৬ চনৰ সংশোধনী আইনখনে সংশোধন কৰা ২০০০ চনৰ আইনৰ পৰিৱৰ্তনৰ বাবে ১৯৮৬ চনৰ পূৰ্বৰ আইনখনৰ সময়তো সেইবোৰ কাৰ্যকৰী হোৱা যেন আদালতে বিবেচনা কৰিছিল আৰু সেই অনুসৰি অভিযুক্তৰ গোচৰটো আইন অনুসৰি নিষ্পত্তিৰ বাবে নাবালক ন্যায় ব'ৰ্ড, আজমেৰলৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়। *হৰি ৰাম বনাম ৰাজস্থান ৰাজ্য আৰু অন্যান্য* (উপৰোক্ত) গোচৰত এই আদালতৰ পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ৰায় আৰু ২০০০ চনৰ আইনৰ ধাৰা ৭এ আৰু ২০-ৰ বিধানসমূহ বিবেচনা কৰি আৰু তেওঁৰ জন্মৰ প্ৰমাণ পত্ৰ অনুসৰি ২ নং আপীলকাৰীৰ বয়স ১৮ বছৰৰ তলৰ বুলি বিবেচনা কৰি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায়টো আপীলকাৰী নং ২-ৰ বিৰুদ্ধে বাতিল কৰিব লাগিব আৰু উক্ত আইনৰ বিধান অনুসৰি তেওঁৰ গোচৰ নিষ্পত্তিৰ বাবে উত্তৰ ত্ৰিপুৰা জিলাৰ সংশ্লিষ্ট নাবালক ন্যায় ব'ৰ্ডলৈ প্ৰেৰণ কৰিব লাগিব।

১১. আপীলকাৰী নং ১-ৰ আপীলৰ সন্দৰ্ভত, পি.ডব্লিউ. ১৩, যিয়ে মৃতকৰ অধীনত দৈনিক শ্ৰমিক হিচাপে কাম কৰি আছিল আৰু পি.ডব্লিউ. ১-এ স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ ঘটনাৰ দিনা বিয়লি ২.০০ বজাত মৃতকৰ লগত ৰবৰ বাগিচালৈ গৰু চৰাবলৈ গৈছিল আৰু বিয়লি প্ৰায় ৪.০০ বজাত ১ নং আপীলকাৰী আৰু ২ নং আপীলকাৰীয়ে তাত কুঠাৰ, লাঠি আৰু বন্দুক লৈ যায় আৰু মৃতকে পি.ডব্লিউ. ১৩-ক গৰুবোৰ আনিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে যাতে তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ ঘৰলৈ যাব পাৰে, কিন্তু সেই মুহূৰ্তত ১ নং আপীলকাৰীয়ে মৃতকক

কুঠাৰেৰে আঘাত কৰে আৰু তাৰ পিছত ঘটনাৰ স্থানৰ ওচৰৰ জংঘলৰ পৰা এটা বন্দুক উলিয়াই ভুক্তভোগীক গুলীয়াই হত্যা কৰে আৰু ঘটনাটো দেখি তেওঁ ঘটনাৰ স্থানৰ পৰা পলাবলৈ চেষ্টা কৰে। পি.ডব্লিউ. ১৩-এ আৰু কয় যে তেওঁ ঘৰলৈ উভতি আহিছিল আৰু আপীলকাৰীসকলৰ ভয়ত এই ঘটনা কাকো জনোৱা নাছিল। পি.ডব্লিউ. ১৩-এ আৰু কয় যে পিছদিনা ৰাতিপুৱা তেওঁ পি.ডব্লিউ. ২-ৰ ঘৰলৈ গৈ তেওঁৰ আগত কাহিনীটো বৰ্ণনা কৰিছিল আৰু আপীলকাৰীসকলৰ ভয়ত তেওঁ কাছাৰলৈ ৰাওনা হৈছিল আৰু তেওঁক আপীলকাৰীসকলে গ্ৰেপ্তাৰ কৰিছিল আৰু পানীসাগৰলৈ আনিছিল আৰু তাৰ পিছত তেওঁ সমগ্ৰ কাহিনীটো আৰক্ষী বিষয়াৰ আগত বৰ্ণনা কৰিছিল।

১২. আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই আমাক এই মতামত ল'বলৈ পতিয়ন নিয়াব পৰা নাই যে পি.ডব্লিউ. ৩-ৰ প্ৰমাণ নিৰ্ভৰযোগ্য নাছিল কাৰণ তেওঁ এজন সন্দেহযুক্ত ব্যক্তি আছিল আৰু কাছাৰলৈ পলাই গৈছিল। পি.ডব্লিউ. ১৩-এ নিজেই ব্যাখ্যা কৰা অনুসৰি তেওঁ আপীলকাৰীসকলৰ ভয়ত কাছাৰলৈ ৰাওনা হৈছিল, যিয়ে তেওঁক ভাবুকি দিছিল যে যদি তেওঁ ঘটনাটো কাৰোবাৰ আগত প্ৰকাশ কৰে তেন্তে তেওঁ ভয়ংকৰ পৰিণামৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিব লাগিব। যিকোনো ক্ষেত্ৰতে আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ প্ৰমাণ পি.ডব্লিউ. ৬-ৰ প্ৰমাণৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত হৈছে যিয়ে উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনাৰ তাৰিখত তেওঁ মৃতক আৰু আপীলকাৰীসকলক দুপৰীয়া প্ৰায় ১.৩০ বজাত নালিয়া টিলাত গৰু চৰাই থকা দেখিছিল। তদুপৰি, তদন্তকাৰী বিষয়া (পি.ডব্লিউ. ১৯)-ৰ সাক্ষ্য তেওঁ প্ৰস্তুত কৰা ছুৰতহাল প্ৰতিবেদনৰ (প্ৰদৰ্শক পি২) সৈতে পঢ়িলে দেখুৱায় যে মৃতকৰ মৃতদেহত পোৱা আঘাত কুঠাৰ আৰু বন্দুকৰ দ্বাৰা কৰা হৈছিল। পি.ডব্লিউ. ১৯-এ লগতে উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ মৃতকৰ মৃতদেহৰ ওচৰতে কুঠাৰৰ নাল উদ্ধাৰ কৰিছিল আৰু সাক্ষীসকলৰ উপস্থিতিত জব্দনামা প্ৰস্তুত কৰাৰ পিছত

কুঠাৰৰ হেণ্ডেল জব্দ কৰিছিল। এইদৰে, পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ সাক্ষ্য প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰিস্থিতিগত নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষ্যৰ দ্বাৰা বস্তুনিষ্ঠ বিৰৰণৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত হয়।

১৩. যেতিয়া আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে পি.ডব্লিউ. ১৩-ৰ প্ৰত্যক্ষদৰ্শী বিৱৰণ বস্তুগত বিৱৰণৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত আৰু নিৰ্ভৰযোগ্য, আমি তেওঁৰ প্ৰমাণ কেৱল এই ভিত্তিত নাকচ কৰিব নোৱাৰো যে পি.ডব্লিউ. ১, পি.ডব্লিউ. ২, পি.ডব্লিউ. ১৩ আৰু পি.ডব্লিউ. ১৯-ৰ সাক্ষ্যত কিছু পাৰ্থক্য আছে। এই আদালতে ৰাজস্থান চৰকাৰ বনাম শ্ৰীমতী কলকী আৰু আন এগৰাকী [(১৯৮১) ২ এছ চি চি ৭৫২] গোচৰত ৰায় দিছিল যে প্ৰত্যক্ষদৰ্শীৰ জবানবন্দীত প্ৰত্যক্ষদৰ্শীৰ স্বাভাৱিক ভুল, স্মৃতিশক্তিৰ ক্ষতি, সাক্ষীৰ মানসিক অৱস্থা আদিৰ বাবে সদায় সাধাৰণ পাৰ্থক্য থাকে। গতিকে, যদিহে সেই পাৰ্থক্যবোৰ "মৌলিক পাৰ্থক্য" নহয় যিয়ে সাক্ষীসকলৰ বিশ্বাসযোগ্যতাক লৈ যুক্তিসংগত সন্দেহৰ সৃষ্টি কৰে, তেন্তে আদালতে সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্য নাকচ নকৰে। আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই সঠিককৈ কৈছে যে গোচৰীয়া পক্ষই ১ নং আপীলকাৰীক হত্যা কৰাৰ উদ্দেশ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই কিন্তু যিহেতু অভিযুক্তই অপৰাধ সংঘটিত কৰিছে বুলি প্ৰত্যক্ষ প্ৰমাণ পোৱা গৈছে, সেয়েহে উদ্দেশ্য অপ্ৰাসংগিক হৈ পৰে। গোচৰীয়া পক্ষই কেৱল পৰিস্থিতিগত প্ৰমাণৰ দ্বাৰা দোষী সাব্যস্ত কৰিবলৈ বিচৰা গোচৰত যুক্তিসংগত কাৰণ অতিৰিক্ত পৰিস্থিতি হিচাপে প্ৰাসংগিক হৈ পৰে।

১৪. ফলস্বৰূপে আমি ধৰি লৈছো যে ১ নং আপীলকাৰী ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৩০২ ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে দোষী আছিল আৰু আমি সেই অনুসৰি ১ নং আপীলকাৰীৰ আবেদন খাৰিজ কৰিছো। আমি অৱশ্যে ২ নং আপীলকাৰীৰ আপীল মঞ্জুৰ কৰোঁ, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায় আৰু ২ নং আপীলকাৰীৰ ওপৰত বিচাৰ আদালতৰ ৰায় বাতিল কৰি এই ৰায়ৰ প্ৰতিলিপি লাভ কৰাৰ চাৰি মাহৰ ভিতৰত ২০০০ চনৰ আইন অনুসৰি নিষ্পত্তিৰ বাবে বিষয়টো উত্তৰ ত্ৰিপুৰ জিলাৰ নাবালক ন্যায় ব'ৰ্ডলৈ প্ৰেৰণ কৰোঁ।

...............................ন্যায়াধীশ

(এ. কে. পাটনায়ক)

.............................ন্যায়াধীশ

(এইচ. এল. গোখালে)

নতুন দিল্লী

১৯ মাৰ্চ, ২০১৩

অনুবাদক: হৰ্ষদ্বীপ কলিতা, কনিষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৰেই সঠিক বিবেচিত হব।”